This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

UC-NRLF
$B 309 159

YB 48713

Digitized by Google

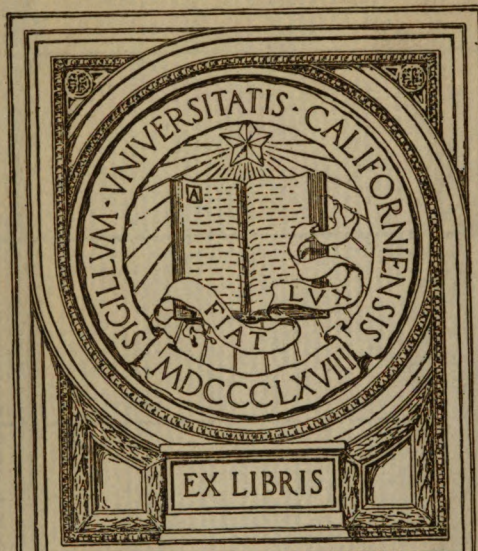

798
V483
ca

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

CANTIC DELS CANTICS

PRECEDIT DE

ELS JARDINS DE SALOMÓ

Digitized by Google

Edició especial de 100 exemplars

Exemplar num. 97

Digitized by Google

JACINTO VERDAGUER

CANTIC DELS CANTICS

PRECEDIT DE

ELS JARDINS DE SALOMÓ

(OBRA POSTUMA)

PROLEG DE

MANUEL DE MONTOLIU

BARCELONA
Tip. «L'Avenç», Ronda de l'Universitat, 20
1907

Digitized by Google

UNIV. OF
CALIFORNIA

Digitized by Google

UNIV. OF CALIFORNIA

ALGUNES NOTES SOBRE
EL MISTICISME DEN VERDAGUER

DURA i hardida es la tasca que he consentit avui en carregar sobre més febles espatlles acceptant l'immerescut honor que ls editors del present volum m'han fet a l'encomanar a la meva inexperta ploma, novicia en la noble carrera de la crítica literaria, unes paraules d'introducció an aquesta obra postuma del nostre gran poeta. I heus-em-aquí per aquest motiu ple de dubtes i vacilacions, no sabent quin camí empendre pera complir airosament el meu compromís. Feina vana i pedantesca fóra la meva si ara intentés obrir a l'esperit public el camí pera introduir-lo en una de les creacions més exquisides del nostre immortal Verdaguer i guiar l'encuriosit viatger al travers de les cisellades meravelles que a cada pas s'hi troben,

636429

Digitized by Google

fent-li aturar els ulls i parar esment en cascuna de les mil filigranes que a la nostra admiració s'hi ofereixen. La cambra intima i perfumada, oculta en el grandiós monument de la poesia hebraica, dins la qual anem a penetrar, prou que es estada objecte d'estudi i de savies disquisicions per part dels més eminents orientalistes antics i moderns, que han interpretat de mil diverses maneres els seus simbols i les seves significances; prou que ha constituit el tema d'inspirades gloses i variacions de la banda dels poetes mistics de tots els climes i totes les edats, pera que pugui caure aquest modest prologuista en la temptació d'afegir una nova plana totalment sobrera a la vasta i valiosa hermeneutica secular que com rossec gloriós ha deixat al travers dels segles el breu i en aparença insignificant idili dels llibres biblics.

D'altra banda, si això no fos prou, encara m'allunya més d'aquest camí perillós la presencia d'aquest bellissim assaig, esplendid model de la moderna prosa catalana, que sots el nom d'*Els Jardins de Salomó* ha escrit el mateix Verdaguer al davant de sa traducció insuperable, suau preludi puntejat en la seva harpa angelica com a mistica iniciació a les arrobadores harmonies del diví cantor dels amors de la Sulamitis.

Digitized by Google

La traducció que avui s'ofereix al nostre public no fretura ni encomi ni lloança. Es una d'aquelles rares traduccions-creacions, una assimilació perfeta a la llengua nadiua i a l'esperit de la raça del Cantic d'amor dels llibres hebraics, que s'imposa per sí sola. Els qui coneguin bé aquest suavissim epitalami, el coneixeran millor al travers de l'inspiradissim tresllat que n'ha fet el nostre Verdaguer. El poeta judaic que ns ha llegat tant divina meravella[1] necessita, en veritat, un traductor de rares condicions de sentiment i de fantasia, pera que aquest arribi a vessar en una altra llengua tota l'exquisida essencia d'aquesta flor eteria de la seva poesia, sense que s'esfulli ni s calcigui entre les mans que a cullir-la gosen, sense que s'hi esvaeixi ni s perdi cap efluvi del seu ubriagador aroma.

En Verdaguer era entre nosaltres l'elegit pera portar a terme aquest delicat trasplantament. Però abans de posar les seves mans en reliquia tant sagrada, havia visitat els jardins de Salomó i allí anegà tot el seu esser en l'onada de perfum perdurable que en aquell delitós sojorn exhalà, altre temps, la flor d'amor devo-

1) La tradició judaico-cristiana atribueix el CANTIC a Salomó. Eichhorn i altres savis moderns, fixant-se que en el text hi han molts termes caldaics, diuen que es del temps del captiveri de Babilonia. Els talmudistes senyalen com autor a Ezequies.

Digitized by Google

tament servada entre ls fulls dels llibres sagrats del poble hebraic. No s contentà, doncs, de trasplantar-la en el verger de la nostra jove poesia: a mesura que, fulla per fulla, la feia poncellar, abocava en l'immaculat calzer la regalada essencia que en el nadiu verger el seu cor copsada havia. Oh! Flaireu-la, i ubriagueu-vos-hi, ànimes devotes de la poesia, aquesta exquisida flor tardana que ara tant sortadament havem descoberta fresca i flairivola en la llosa del sepulcre del nostre immortal.

I ara, llegidor, si bé m vols creure, gira full i fes drecera, que l camí que porta a «la collada de l'encens» i a «la montanya de la mirra» s'obre lliure de pas al teu davant, i no t'es mester guia ni explicador pera despertar la teva sorpresa i la teva delectació. No t'entretinguis am mi fent-me de company en aquesta placida passejada que al voltant dels jardins de Salomó faré ara que n vinc de sortir, pera meditar i divagar am l'ombra del gran esperit que tant devotament els evocà, i provar de reconstituir la fesomia espiritual del malaguanyat jardiner que ns ha fet reposar a l'ombra de les palmeres del Liban i ens ha fet tastar els emmelats gotims de les vinyes d'Engaddí.

*
* *

Digitized by Google

En Verdaguer constitueix un cas curiós en l'historia de les literatures. En la seva personalitat trobem una antinomia, un contrast entre dos elements en aparença irreductibles, igualment forts i potents, puix igualment forta i potenta fou la revelació de l'un i de l'altre en la creació de l'obra total del nostre poeta. Aquests elements són el paganic i el mistic.

La primera revelació del seu geni conté un robust sentit essencialment paganic; manifesta una visió del món absolutament naturista; es una formulació inspirada d'un culte fervent a les forces naturals. L'heroe principal de *L'Atlantida,* Alcides o Heracles, es precisament un dels mites, un dels simbols més sintetics, més representatius de l'esperit que informava tot el paganisme antropomorfic de la religió helenica.

Molts, pot-ser, deixant-se guiar exclusivament pel caracter de les imatges i per l'especial inflexió, a voltes ampulosa, del to dominant en les estrofes de l'esmentat poema, podrien creure que la font espiritual de l'inspiració verdagueriana al plasmar la seva gran concepció fou la poesia dels llibres biblics. Però es una pura aparença. El sentit i el sentiment de la divinitat llegats a la civilisació per aquell poble i perpetuats, com part essencial del seu *credo,* per la teologia cristiana, no traspuen en lloc en les

Digitized by Google

planes de la primera creació del nostre gran poeta. La concepció de Déu, unic creador i conservador de les forces de l'univers, hi està substituida per la de l'home semi-déu, encarnat en l'invencible fill d'Alcmena, dominador i ordenador de les forces cegues i increades de la natura, unic poder que en el món del poema infondeix ànima, sentit i harmonia a la caotica i inertil massa de la materia de l'univers. Prou sé que l'enfonzament de l'Atlantida es, en el poema, un acte d'expiació cruenta realisat pel Creador, irat contra ls pecats dels homes. Però aquesta expiació, concebuda dins l'esperit biblic, resta en el poema en estat purament ideologic, no s transforma en sentiment i no s transfondeix ni domina en tota la fulgurant descripció del cataclisme on juguen com unics combatents l'home i la natura.

Es també digne d'observar-se en *L'Atlantida* que aquest paganisme informador del seu esperit no es begut en l'antropomorfisme estetic dels temps classics de la civilisació grega, llavors que, perduda ja la primitiva i autentica significança dels mites i simbols nacionals, aquests apareixien solament en l'aspecte favorable a les creacions poetiques i artistiques d'aquell poble que, consagrat principalment al culte de la Bellesa, ja havia fet evolucionar l'encarnació poe-

Digitized by Google

tica i plastica de les seves divinitats i dels seus heroes fins a donar-li una aparença purament terrenal, fent-ne una reproducció sublimada dels gestes de l'ànima i del cos humanals. No: l'esperit paganic de *L'Atlantida* es *pre-classic,* adhuc am l'intent de classicisme que s'hi nota en el *Chor de les illes gregues*. El poema podriem dir que es una *cosmogonia* en vers, una tragedia cosmica en que l veritable chor, en tota l'evolució del conflicte, es constituit per les multiformes forces de la natura preses en llurs moments de cega furia, i en la que l veritable Heroe, com ja havem dit, es l'home, dominador i harmonisador d'aquestes forces. Es hesiodic i no homeric l'helenisme que s respira en les planes de *L'Atlantida*. No es l'espiritualisme de Parmenides i de l'escola eleatica (veritable filosofia del classicisme helenic que assolí l cim més alt en el diví Plató) el fons ideologic d'aquell món torturat i caotic concebut pel nostre poeta: es més aviat el naturisme de l'escola jonica de Thales i Anaximandre. El lector del poema presencía l'espectacle d'una tempestuosa recreació del món, d'una violenta reorganisació de la materia, en la qual l'aigua, l'aire, el foc i la terra (l'antic quadrivi dels elements naturals, fonaments de totes les cosmogonies) juguen a llur lliure albir, produint ferestes conflagracions,

Digitized by Google

dominades per la mà i per l'inteligencia de l'home.

Tal es el paganisme den Verdaguer a *L'Atlantida:* primitiu, cosmogonic, pre-classic, profà absolutament a l'esperit politeista i panteista que l feu evolucionar a Grecia fins assolir la personalisació i la divinisació de les forces naturals. I pot-ser sigui aquesta la raó per la qual pogueren subsistir l'una al costat de l'altra dins l'ànima den Verdaguer aquestes dues tendencies tant antagoniques com el paganisme i el misticisme cristià.

El primer, en efecte, es tot exterior en el nostre gran poeta, el segon tot interior. Ell no l té l sentit mistic de la natura, sentit d'on naixen, com dues corrents divergentes, el politeisme i el panteisme de les primitives religions. No l'ha trobat a Déu en la natura, car el seu Déu es tot interior; i ha estat solament llavors que ha mirat dins el seu cor, llavors que ha cantat les seves emocions purament íntimes, quan ha trobat el seu Déu, com dintre un santuari del qual no li hagués plagut eixir pera infondre-s en tot lo que l voltava.

Aquest misticisme tot subjectiu, psicologic, moral i ascetic, es el que posseía l nostre Verdaguer, que per aquest costat pertany plenament a l'escola dels mistics castellans del XVI^en^

Digitized by Google

segle, més sentimentals que metafísics, més moralistes que filosops. I es en aquesta interioritat absoluta del sentit de lo diví; es en aquesta eterna permanencia de la visió de Déu en «el diminuto cielo interno en que el alma halla á su Creador y al de la tierra», com diu Santa Teresa [1]; es en la manca absoluta d'irradiació d'aquest sentit mistic a fòra de l'esperit, i en l'absencia total de la tendencia panteista, on se pot trobar l'explicació d'aquesta coexistencia, al primer cop d'ull desconcertant, dins l'esperit den Jacinto Verdaguer, de dos sentits tant diferents de la vida com el purament objectiu, exterior i paganic de *L'Atlantida,* i el subjectiu, interior, cristià, de tota la producció mistica posterior.

Realment, com ja havem dit abans, constitueix un cas rarissim en l'historia de la literatura l'exemple d'un poeta com en Verdaguer que produeix, gairebé s pot dir al mateix temps, dues obres de tonalitat espiritual tant oposada com *L'Atlantida* y els *Idilis*.

Qualsevol podria creure, sorprès per aquesta antinomia d'ideals estetics cohabitant en l'esperit den Verdaguer, que la corrent mistica, que en els *Idilis* comença a invadir tota la seva

1) *Camino de perfección,* cap. XXVIII.

Digitized by Google

ànima pera no abandonar-la mai més, com diu ell mateix en la poesia titulada *Als Estels:*

> Com passarell que s'envellí en la molça,
> jamai de refilada mudaré;

qualsevol podria creure, dic, que aquesta corrent mistica es filla d'un pur *dilettantisme* literari produit per la suggestió dels seus habits i carrera sacerdotal. Però s'enganya qui això pensi, creient haver trobat la solució a la contradicció esmentada. En Milà i Fontanals, am la seva gran perspicacitat crítica, ja l va preveure aquest errat prejudici i el va desfer am les paraules precises i lluminoses que estampà al davant dels *Idilis:* «Lo cantor de costums catalanes y de mitologiques llegendes — diu en Milà — sens presenta ara ab un aplec de versos d'altra mena... Què hi ha hagut de nou? Per ventura ha cercat un camí divers o ha mudat de gust o de conceptes literaris?... No hi ha hagut cap cambi... Lo que s'ha proposat... ha sigut presentar una tria de poesies que fossin fidel espill *del fons de la seva ànima,* de ses aspiracions més pures y de son més fervent amor; per les quals poesies no ha forçat sa imaginació a crear noves invencions que no sortissin per elles mateixes, no ha cercat sorprenents belleses (encara que tot n'està sembrat), no ha volgut donar obres mestres (y

Digitized by Google

algunes n'hi ha), sinó que s'ha contentat d'escriure ab senzillesa lo que son cor li dictava. Ha intentat, en una paraula, seguir les petjades de l'inspirat poeta dels Cantars y dels angelics autors de *La llama de amor* y *Las Moradas*».

L'obra mistica den Verdaguer se pot dividir en dos grans periodes. Pertany al primer la que produí en sa primera joventut, en plena serenitat d'esperit; misticisme rialler, placid i candorós com una Madona dels primitius florentins, fill de les pures emocions de l'infantesa i de l'adolescencia, que té com suprema manifestació l llibre dels *Idilis*. L'altre periode està format per les obres concebudes en els sofriments de la seva ànima llatzerada, inspirades pels desenganys de la seva vida oratjosa; el misticisme que s'hi respira es ombrivol i agitat, com les figures ascetiques den Zurbaran; els seus deliquis i arrobaments hi són interromputs per vius esclats de plors ardents, per llastimosos planys i dures imprecacions que li arrenca l dolor de la seva ànima inadaptada a la vida i incompresa dels homes. La flor suprema d'aquesta segona epoca dolorosa es el poema *Al Cel*.

Com molt bé observa en Milà, en Verdaguer, en els seus *Idilis*, i generalment també en totes les obres mistiques de la seva primera

Digitized by Google

epoca, seguí com fervorós neofit les petjades del poeta dels Cantics. Una gran part de les poesies del seu primer flairós llibre mistic podem dir que no són més que comentaris fervents d'aquell immortal breviari d'amor ont han anat a beure les ànimes enamorades de tots els climes i de totes les edats; no són més que ressons suavissims, recullits i modulats per un dels seus deixebles, de la veu d'aquell mestre d'amor que ha llegat a totes les generacions venidores el més palpitant vocabulari de la passió, incorporat ja pera sempre més a la poesia de totes les llengues cultes, sempre corejat, copiat i refós, i mai renovat ni substituit; no són més que flamejantes jaculatories am que esclata una ànima extasiada tot resant la secular pregaria apresa dels llavis d'aquell que exaltà l'expressió de l'amor humà fins a un grau tant sublim de força i d'idealitat que ha donat lloc, passant el temps, a que la judiquessin digna d'afectes superiors als terrenals, dictada per un amor diví i inspirada pel mateix Paraclit.

Fins a tal punt arriba la compenetració de l'inspiració dels *Idilis* am l'esperit del CANTIC DELS CANTICS que, adhuc sense haver-nos deixat en Verdaguer la traducció integra i directa d'aquell immortal idili, així i tot ens n'hauria deixat en els seus una glosa lliure i apassionada

Digitized by Google

en la qual s'hi troben fragments d'una veritable i franca traducció.

Voleu una traducció més directa del CANTIC que aquests suavissims versos d'*Anyorança:*

Es com un maig floridissim,
cella-ros, candi i gentil,
bonic de cara i dolcissim
com a triat entre mil.
. . . . . .
Oh! Si l veieu al que anyoro
a la llum del jorn naixent,
dieu-li, verges, que m moro
de mal d'enamorament.

¿Què són aquestes estrofes sinó una glosa dels coneguts versicles del capitol V del CANTIC, que en la traducció den Verdaguer diuen:

Oh filles de Solima jo us conjuro
que si trobeu a l'Estimat de l'ànima
li dieu que d'amor jo malaltejo.
. . . . . .
Mon Amat es vermell, candi i gentil, etc.?

En un altre lloc dels *Idilis* exclama:

Cobriu-me de flors,
que d'amors me moro;
cobriu-me de flors,
que m moro d'amors;

versos que constitueixen una variant d'aquell

Digitized by Google

versicle del capitol II del CANTIC, que l nostre poeta tradueix així:

> Mes bones amigues,
> feu-me ploure flors;
> sosteniu-me am pomes,
> que m moro d'amor.

En la poesia *Somni de gloria* apareix també la suggestió inefable de l'idili oriental en aquella descripció:

> Es d'or ton fonament,
> tos portics són d'argent, etc.,

que recorda la de la llitera de Salomó al capitol III del CANTIC:

> Són d'argent sos balustres i d'ebori.
> . . . . . .
> Lo seu reclinatori es una crosta d'or, etc.

No acabariem mai si volguessim esmentar una per una totes les imatges, totes les expressions de les poesies dels *Idilis* preses directament del CANTIC DELS CANTICS; llevors vingudes dels vergers d'Orient que germinaren i floriren en el cor del nostre poeta als raigs fecondants de la divina poesia del cantor de la bella Sulamitis. Les poesies *Anyorança, Lo llit de flors, Lo llit d'espines, Somni de gloria, Les cinc roses* i

Digitized by Google

moltes d'altres, que fóra cosa llarga de citar, pertanyen an aquest cicle que n podriem dir oriental de l'estre den Verdaguer, en el qual les mistiques esposalles de l'ànima am Déu estan representades baix les formes i les imatges sensibles de l'amor humà, encarnant en la voluptat dels sentits ubriacs de plaer les més pures delectances i els més enlairats arrobaments de l'ànima durant la seva unió amb el seu «florit Espòs».

Aquesta interpretació simbolica dels amors passionals del CANTIC DELS CANTICS, caracteristica del primer periode del misticisme verdaguerià, fa entrar de ple al nostre gran poeta en la nombrosa familia dels antics poetes mistics castellans. Precisament l'ús caracteristic que fan aquests del sensualisme simbolic en imatges i expressions, begut directament del llibre d'amor del Vell Testament, es una de les notes que distingeixen el misticisme classic castellà del misticisme d'altres pobles. En virtut d'aquesta influencia constant del CANTIC, presenta l'escola mistica castellana un caracter espontani i sentimental que l'allunya del misticisme teologic i racionalista de l'escola francesa de Saint-Victor; un caracter contemplatiu i liric que l distingeix del profetisme apocaliptic de la majoria dels mistics italians arrencant de desde en

Digitized by Google

Joaquim de Fiore; un caracter psicologic i d'auto-observació que l preserva del panteisme tipic dels Bœhme i dels Ruysbroeck i els altres antics mistics alemanys.

Així, doncs, l'element personal del misticisme del nostre Verdaguer en la seva primera epoca no l trobem pas per aquest costat de les influencies orientals que tant intimament el lliguen am la mistica castellana. Tampoc el trobem en el seu aspecte purament liric, puix el seu lirisme, en aquest primer periode de la seva obra, respira la serenitat classica de fra Lluís de León. En els *Idilis,* les poesies de més volada lirica, com *Als Estels, Volada de l'Anima,* etcetera, són concebudes i plasmades dintre la manera del famós poeta castellà, i el caient dels versos i de les estrofes i l'entonació poetica l recorden directament. Vegi-s el començament de *Volada de l'Anima:*

> Ah|! Quan serà que puga
> sortir d'eix envolcall que m du a la tomba?

que es una franca imitació d'aquella oda famosa de Lluís de León:

> ¿Cuándo será que pueda,
> libre de esta prisión, volar al cielo?

L'element original del misticisme verdague-

Digitized by Google

rià en aquesta primera epoca placida i riallera del seu misticisme es realment el popular, el personal de tot el seu poble. I aquesta es la seva gloria més gran i més pura, la que l'ha fet devenir el nostre poeta nacional per excelencia, puix la seva personalitat se confon ab la de tot el seu poble. Es de les seves inimitables poesies de caracter popular-narratiu d'on s'exhala l'aroma inconfondible del sentiment verdaguerià, copsat en les mateixes entranyes de l'ànima popular. Es en aquestes ingenues i candoroses fantasies sobre l'infantesa de Jesús i les vides dels sants, de que tant abundosa se va mostrar la vena del nostre poeta, on se realisa plenament aquesta original infusió de l'element popular dins del mistic, que constitueix la nota personal den Verdaguer. *La fugida a Egipte, Santa Cecilia, Rosalia, Sota l'ombreta, Santa Maria Magdalena, Sant Josep,* etc., etc., heus-aquí algunes de les poesies dels *Idilis* on trobem l'element popular en tota sa puresa, on trobem l'ànima den Verdaguer cantant lliure de tota influencia, sord a tota ressonancia de veus externes, fòra de la del seu poble, que més aviat podriem dir que era interna i la portava dintre, com infosa en la seva ànima am la primera cançó que sa mare li cantà en el seu breçol.

Digitized by Google

De tot lo dit se desprèn que l misticisme de la primera epoca den Verdaguer no té cap característica netament individual, puix la que havem trobat es la popular, la nacional, la propria de la tradició de la nostra poesia místico-popular, tronc amb el qual ha vingut a embrancar la poesia verdagueriana.

Més tard, durant l'evolució que per efecte de les vicissituts doloroses de la seva vida accidentada sofrí l seu misticisme, se nota una tendencia cada dia més marcada cap a l'individualisació del seu sentiment, que cada dia assoleix una expressió més patetica i apar una corrent que deriva cap als abims de l'Humilitat i de la Caritat, fugint dels claustres closos i isolats del misticisme espanyol, pera anar a sojornar en la vall del misticisme franciscà, oberta i lluminosa, on floreixen juntes la vida activa i la contemplativa, i tota roenta de la soleiada d'un amor universal que fa bategar el sentiment de lo diví en cascuna de les criatures. Però no entra en el meu proposit estudiar aquesta segona etapa del misticisme den Verdaguer, i solament avençaré la meva opinió de que aquest misticisme no arribà a una individualisació completa, a una perfeta autonomia, a un valor original suficient pera que poguem considerar al nostre gran poeta com fundador d'una mo-

Digitized by Google

derna escola mistica catalana, distinta en esperit de totes les altres fins ara conegudes en el món civilisat.

Es logic i natural, d'altra banda, que en la figura del nostre poeta mistic no trobem una diferenciació individual per damunt de la popular o nacional, que es la que l distingeix dels poetes mistics dels altres pobles. En Verdaguer es el geni de la nostra renaixença poetica; i, quan un poble neix o reneix, el primer graó que puja la seva poesia es la rehabilitació, la reconquesta de la seva personalitat nacional, la reintegració de l'ànima popular. Aquesta fou l'obra den Verdaguer: ell tornà a la nostra poesia la seva fesomia propria, ell reinfongué en el seu cos la veritable sava popular de que tant sadolla tenia la seva ànima i de que tant aixut havia estat, en general, el primitiu tronc de la nostra renaixença poetica, corcat de malura retorica i eruditista.

Doncs bé: un cop reconquerida la personalitat nacional de la nostra poesia, la diferenciació global del nostre sentiment popular respecte del dels altres pobles, ens toca pujar el segon graó on s'ha de realisar la diferenciació individual, on s'ha d'exercir, com necessaria reacció, l'influencia de l'individu sobre l sentiment poetic popular, així com en el graó anterior ha estat

Digitized by Google

aquest sentiment l'unic centre de gravitació de l'individu. Llavors se verificarà la desintegració de la nebulosa primitiva en individualitats independents am llum i orbita propries, sense deixar per això d'obeir a la llei d'unitat i harmonia del sistema del qual formen part.

¿Havem entrat ja en aquest periode de desintegració o ens trobem encara dintre de la nebulosa? ¿Qui serà prou hardit pera respondre categoricament en l'un sentit o en l'altre? Però les noves generacions pugen amb el gran secret de l'avenir ocult i invisible en els arcans de llur ànima encara muda i incompresa... Esperem, esperem.

MANUEL DE MONTOLIU

Març de 1907

Digitized by Google

ELS JARDINS DE SALOMÓ

I

Així s'anomenen encara ls vergers d'Oved-Ourthas, després de tres mil anys de passar de la mà d'un senyor a la d'altre senyor. De la mà dels israelites passarien a la dels romans, de la dels romans a la dels cristians que dominaren en aquell país una curta temporada, de la mà dels cristians passà a la dels moros, a qui ls compraria l protestant que n'es avui proprietari.

Aqueixos jardins són a una hora curta de la ciutat de Bethlem, a la banda de mig-dia, i s'extenen al fons d'una valleta estreta i llarga formada per dues petites montanyes paraleles, que són avui els unics i veritables murs de l'*Hortus Conclusus,* com l'anomena la Sagrada Escriptura.

Digitized by Google

Els moros no han pas oblidat el nom de Jardins de Salomó, més els donen més sovint el nom d'*Oved-Ourthas,* o sia vall d'Ourthas, poble que està assegut en la vora ponentina de la ditxosa vall, com una jardinera vora son cistell de flors. Aqueix poble, que sembla pobre de mala mort, probablement guarda entre ses ronegues parets les ruínes del ric palau d'Etham, de que parla l'historiador Josefus en un celebre passatge:

«Ascoltat dels seus ballesters, el rei (Salomó), muntat en un carro i vestit d'un mantell blanc, tenia costum de sortir de Jerusalem a trenc d'alba, puix a seixanta estadis de la ciutat hi havia un indret anomenat Etham, mercès als seus jardins i a l'abundor de ses aigües correntes, i aqueix lloc era ensems ple de bellesa i de fertilitat. Es allà que Salomó s feia transportar.»

Aqueixos horts se reguen ab les aigues de la font segellada, *Fons Signatus,* que raja abundosament més que cap altra font de Palestina, al cap-d'amunt de la vall, en el mateix vessant de la carena. Es tancada, com ho diu son nom, i, un cop oberta la porta, s'hi baixa per una escala de pedra de quinze esgraons, que a mi m feren recordar els quinze adorables misteris del sant rosari de la Verge, ab que tantes vegades aqueixa antiga i hermosa font ha sigut comparada.

Digitized by Google

Ses aigues són fresques i dolcissimes, i a mi me les feia més dolces encara l verset del sagrat llibre dels CANTICS que assaboria ab elles: «Ets hort tancat, germana meva esposa; hort tancat, font segellada». En una terra en que s pateix tanta set i no s troba en lloc una gota d'aigua pera refrescar els llavis, no cal dir si una font com aquella té importancia. Per un regalló cavat en algunes bandes en la roca desde antic temps, ses aigues van a Jerusalem. Pera fer-se-la seva ls creuats aixecaren en sa vora un enorme castell i hospici, coronat d'emmarletades muralles, que per cert comencen d'esllavissar-se.

Sota aqueix hospici, ja dintre de la vall, cavats en la roca viva i rodejats d'una paret grollera i enorme, se veuen els estanys o piscines de Salomó. El més alterós, que reb per sota terra les aigues del *Fons Signatus*, les vessa en el segon, i el segon en el tercer, com en els estanys de Tristanya, part d'amunt de la Vall d'Ordino, en Andorra. L'inferior es el més gran, puix es de cent catorze passes de llarg per cinquanta d'ample, i es també l més ferm i inaterrable, per estar gairebé tot ell encaixat dintre la roca.

Son autor mateix, content de sa obra, se complau en retraure eixos safreigs en el sagrat llibre de l'*Eclesiastes*, dient: «Me fiu horts i

Digitized by Google

jardins i plantí-ls d'arbres de tota mena, i fiu safreigs pera regar el bosc dels arbres que naixien.»

Quins foren aqueixos arbres, Salomó s'ho sab: ni ell ni Josefus ne diuen res; més, gran coneixedor com era de la naturalesa, hi plantaria ls arbres que aquella terra estima; i, llevat de la palmera, que no hi vegí, qui diu que no fossin els que hi ha? Ara s'hi veuen avinguts i en bona companyia l'ametller, la pomera, el magraner, la figuera, la figuera de moro, tant abundosa a Palestina, i el taronger, aqueix arbre flairós, floridor i fruiter tot d'un plegat, que sembla haver donat a Sant Francisco de Sales el bellissim lema de *Flores fructusque perennes*.

II

Inoblidable es pera mi, per anys que visca, el dia 19 d'Abril de 1886, en que tinguí l plaer de veure aqueixos horts, de rodar de tort i de travers per aqueixes pomeredes i de perdre-m per entre aqueixos ametllers, encisat per sa bellesa i embriagat per aquells dolços perfums.

Gairebé tots aquells arbres s'esqueien en el feliç moment de llur esplet i en lo bo i millor de llur florida; una blancor rosada ls emmante-

Digitized by Google

llava a tots, com si se n'hi hagués vinguda aquella nit una congesta del Liban que allà d'allà blanqueja, i, desfent-se aquí sota aqueix cel assoleiat, s'hagués quedat a petits borrallons en les branques dels arbres. Res trencava l'immaculada blancor d'aquella mar d'onades de llet, sinó algun punt d'or que acusava ací i allà l fruit dels tarongers o alguna flor del magraner que hi vermelleja, com devien vermellejar les primeres gotes de sang de Nostre Senyor Jesucrist, que emporpraven sa tunica blanca, teixida per les mans més blanques encara de la més pura de les verges.

Imatge simbolica, encara que un poc esborrada, de Jesucrist, era l gran rei d'Israel qui ha deixat son nom gloriós an aquell oasis posat per Déu en mig del desert de Palestina.

Els idilis amorosos i els festeigs jovenivols de que aqueixos jardins foren teatre, si en quant a la lletra poden referir-se a llur mateix autor el rei Salomó, en quant a l'esperit, segons tots els sants pares de l'Iglesia, tenen un objectiu més alt en nostre senyor Jesucrist, veritable Salomó de la llei nova, el rei dels cors verament enamorats. El CANTIC DELS CANTICS es el deliciós epitalami de l'ànima cristiana en ses mistiques noces ab son espòs Jesús, de qui Salomó simbolisava la saviesa i la gloria sense igual. Jo,

Digitized by Google

saturat de la lectura d'aqueix llibre diví, me trobava sobtadament en el mateix escenari; lo que havia somniat en tota ma vida de poeta ho tenia davant mos ulls, i no cal dir si m sentiria poc ni gaire impressionat. El record del nou i veritable fill de David, aimador i estimat de les ànimes pures, omplia la meva encara que vil i miserable. Entre ls arbres florits me semblava ovirar quelcom de sa figura sobrehumana; els raigs d'aquell sol abrasador me semblaven despresos de sa corona immusteible, i al reflexar-se en els regarons de l'aigua me duien alguna llanternada de sos ulls enamoradors. L'aire suau, que m'amoixava ab les ales plenes de perfum, me semblava mogut per ses blanques vestidures i alenada seva; i entre l rondineig de l'aigua dels regarons, el fresseig de les fulles que aletegen, el murmuri de les abelles, i el cant platxeriós dels aucells, m'afigurava sentir sa veu, *vox dilecti mei*, la veu de mon estimat, aquella veu tant dolça i regalada que fa oblidar els regals i les dolçors de la terra; aquella veu que endolceix totes les penes, que goreix de tots els mals, que torna la vista als cegos i la vida als morts; aquella veu que, segons Sant Bernat, qui bé l'hauria sentida, *no s canta res de més dolç, no se sent res de més suau.*

No cal dir si m sentiria cor-pres i cor-lligat,

Digitized by Google

i si dintre de l'ànima m'hi trobaria una guspira d'aquell amor que ha fet les delicies de tants sants i fins de tant pobres pecadors penedits.

Pecadora, i gran pecadora, havia sigut Maria Magdalena, i, no obstant, meresqué la primera visita de Jesucrist resucitat, que se li aparegué en figura d'hortolà en el jardí de Josep d'Arimatea, aconsolant-la de son viu anyorament.

Era aquell dia un dels primers de la Setmana Santa; més aquell lloc no era tant bo pera fer pensar ab els torments de la sagrada Passió com pera recordar els joiosos idilis de la Resurrecció. El dia eclesiastic era de pena, més el temps de goig, i el paratge era verament un somrís de Pasqua florida. Més no poguí allargar pas gaire aqueixes falagueres meditacions, puix mos companys de viatge me les trencaren pel mig recordant-me que era hora de marxar.

III

L'impressió que fan aqueixos vergers al pelegrí es ben diferenta de la que deixen els llocs santificats pels misteris de la redempció: un bosc no es pas comparable a un temple com el del Sant Sepulcre, ni a una cova com la de Bethlem,

Digitized by Google

ni un jardí a una roca com la del Calvari. Més, fos que sem presentessin a mi ab el vestit de festa, en el millor moment de l'any; fos que jo estigués preparat pera aqueixa vista, lo cert es que m feren una impressió extraordinaria i inesborrable. Per aqueixa sola excursió doní per ben empleat mon viatge a Palestina.

Me n'aní a Bethlem contentissim per haver realisat un de mos somnis més falaguers; més, a la veritat, me recava un poc: d'una sola visita no n tenia pas prou qui ho havia desitjat tants anys.

El sentdemà, després de celebrar de bon matí la santa missa sobre l'Estrella del naixement de Nostre Senyor Jesucrist, no poguí resistir la temptació, i tot sol m'entorní a fruir d'aquella agradosa visió.

Si bonics estaven aquells vergers el dia abans, illuminats ab la llum del sol de la tarda, més ho estaven l'endemà ab les llums del matí. El sol semblava alegrar-se de tornar-los a veure i els enviava una llum més pura i un bes més suau. Sos raigs, que s'hi deixaven caure a biaix, s'hi arrossegaven mandrosament com una gran cabellera rossa, deixant enriquit el calzer de cada rosa de les que lluíen en llur front les pomeres i ametllers ab una bolveta d'or que lluía entre les perles de la rosada.

Digitized by Google

Baixant al fons de la vall, torní a vorejar aquells frescos i verdosos regarons, torní a escoltar el remoreig de les aigues i dels arbres i a regalar-me ab la canturia dels aucells que s barrejava ab l'alegra cridoria dels vailets d'Oved-Ourthas. Me passegí altra vegada amunt i avall de la valleta, per entre aquells arbres florits, i, com més els veia i contemplava, més ganes tenia de veure-ls i contemplar-los, recant-me sortir d'aquell hort, com si fos un laberinte on s'hagués quedat mon esperit encisat i pres.

Per ultim, el deixí i comencí d'enfilar-me pel rost de la carena rocosa que l circueix, unica muralla que té i pot ser ha tingut mai, i que ella sola podria haver-li donat el nom d'*Hortus Conclusus*. A l'arribar al cap-d'amunt de la costa m'aturo a contemplar-lo una vegada més en l'indret on mon viarany s'embranca ab el camí de Bethlem.

Per aquell mateix camí venia Salomó cada matinada muntat en sa reial carrossa, fent voleiar sa tunica blanca coberta de brodats d'or i de seda i ensementada de pedres fines encastades en les malles del teixit, que devia semblar més blanca illuminada per les primeres llums del dia. El voltarien la flor de sos genets, triats d'entre els més retxosos i ben plantats de son exèrcit, vestits de porpra de Tir, ab les cabelleres one-

Digitized by Google

jant sembrades de palletes d'or que lluíen als primers raigs del sol. Desde son palau de Sió sen venia a passar la jornada a son palau d'Etham, les quals ruínes, segons alguns savis, estan en el poble d'Ourthas, o part d'amunt d'un serradet, a quatre passes d'aquí. La pedra mal escalabornada i menjada pel temps en que sec, podria haver sigut un capitell de ses columnes.

Aquell magnific palau dominava aqueixos jardins misteriosos, on en una hora d'inspiració que no ha tingut igual abans ni després en cap literatura del món, escrigué, dictat per l'Esperit Sant, el CANTIC DELS CANTICS, desesperació de la poesia amorosa terrena, que no té ales pera volar tant i tant amunt, i font inestroncable de la poesia mistica. Tots els epitalamis, tots els idilis, tota l'incomparable poesia oriental, riu i canta i gemega en aqueixos versicles nupcials, que semblen compostos no en el paradís terrenal, sinó en el paradís del cel, pera cantar els desposoris de Jehovà ab la pobra humanitat.

IV

Abans de pendre comiat i de donar l'ultim adeussiau an aqueix hort, per mi de delicies, deixeu-me olorar i embriagar-me en el perfum

Digitized by Google

del CANTIC que es la seva mistica flor; deixeu-me rellegir aqueix drama sagrat dintre l mateix escenari d'ont ha sortit fa trenta centuries. A la vista del paratge on fou imaginat entrem en el poema alegoric, que es, segons imatge poetica de Sant Gregori de Nîça, el misteriós portic que ns deixarà penetrar en el santuari on se realisa l'unió de l'ànima humana ab son Déu.

El gerro, bé que desfigurat per tant llarg espai de temps, encara es digne de la flor, i bé se li podrien aplicar a un i altra aquells coneguts versos de nostra cançó:

> Com rumbeja lo ram a la fulla,
> com rumbeja a la fulla lo ram!

Gairebé tot aqueix poema sembla descapdellar-se, bé que sovint d'una manera misteriosa i dificil d'esbrinar, en aqueixa vall i al seu entorn. Sos heroes són els camperols d'aqueixes ronegues cabanyes, els vinyerols d'aqueixes vinyes, els pastors i les pastores d'aqueixes mateixes boscuries.

De bona arribada la Sulamitis, que ls comentaristes fan imatge uns de l'ànima humana, altres de l'Iglesia santa, i altres de la Verge Maria, sens presenta com a pastora i diu en el capitol I:

Digitized by Google

4. *Morena só, però hermosa, oh filles de Jerusalem, com les tendes de Cedar, com els pabellons de Salomó.*

5. *Més no us extranyeu de que sia morena, puix el sol m'ha colrada; els fills de ma mare s'aixecaren contra mi i me posaren a guardar les vinyes; la meva no l'he guardada pas gaire.*

Com tot-hom en aqueixa vall de llagrimes, la Sulamitis passà les seves proves, podent exclamar ab l'autor de l'*Imitació de Crist:* «Sense dolor no s viu en l'amor». Més passà la tempesta per ella, com tot passa en el món, i promptament sembla parlar més serena.

6. *Ensenya-m, oh tu que l meu cor estima, on pastures ton ramat, on prens l'ombra al mitgdia, perquè jo no comenci de rodar a planta perduda, seguint les ramades de vostres companyons.*

7. Espòs. *Si tens por de perdre-t, oh la més hermosa de les dònes, surt i vés en seguici dels ramats i pastura tos cabrits aprop de les tendes dels pastors.*

El nart que escampa sa olor estant el rei en son reclinatori; el fascicle de mirra i el raim de Xipre cullit en les vinyes d'Engaddí, a que la Sulamitis compara son estimat; la comparació dels ulls de l'esposa ab els de la coloma del v. 14; el llit de flors del següent, semblen totes elles imatges cullides en aqueixos llocs.

Digitized by Google

El capitol II comença ab aqueixes paraules de l'espòs diví:

1. *Jo só la flor del camp i el lliri de les valls.*

La vall que tinc davant mos ulls es la seva per excelencia i blanqueja talment com un planter de lliris. Dirieu que Salomó la deixà abrigada ab son reial mantell, el mantell que duia en els dies serens i purs de sa jovenesa.

Més l'espòs, no content de comparar-se ell mateix al lliri blanc, hi compara també l'esposa:

2. *Com el lliri entre les espines, aixi es ma estimada entre les donzelles.*

An aquesta floreta que li tira l'espòs respon ella ab una altra que no es de menys valua:

3. *Com la pomera entre ls arbres del bosc, aixi es mon estimat entre ls minyons. A l'ombra d'aquell que jo havia desitjat m'assegui, i sa fruita es dolça a mon paladar.*

4. *Feu-me entrar en el celler del vi i ha ordenada en mi la caritat.*

5. *Sosteniu-me ab flors, refeu-me ab fruits, puix defallesc d'amor.*

Dos versos més avall sembla desvetllar-se sobtadament al sentir allà d'allà:

8. *La veu de mon estimat! Veus-el allí com ve trascant per les montanyes, saltant pels collets.*

9. *Mon estimat es semblant a l'isardó i al*

Digitized by Google

cervolet. Mireus-el ja com se posa darrera nostra paret, com mira per les finestres i espia per les gelosies.

«No l sentiu?» apar que vulga dir.

10. *Ja mon estimat me parla: Aixeca-t, cuita, la meva amiga, coloma meva, hermosa meva, i vine.*

11. *Puix l'hivern es passat, cessaren les pluges, ja són fóra.*

12. *Les flors apunten en nostra terra, arriba l temps de la poda, la veu de la tórtora s'ha sentida en nostres camps.*

13. *La figuera mostra ja ses primeres figues flors; les vinyes en flor escampen llur perfum. Alça-t, doncs, amiga meva, hermosa meva, i vine.*

14. *Coloma meva, que nies en les escletxes de la roca, en els esqueis del cingle, ensenya-m la teva cara, soni ta veu en mes orelles, puix ta veu es dolça i ta cara es hermosa.*

Pujava d'aqueixes fondalades de part d'avall del jardí la ditxosa Sulamitis, quan les seves amigues li endrecen en el capítol III aquelles hermoses paraules que tots els contemplatius i predicadors dirigeixen a la Verge Maria en el gloriós misteri de l'assumpció:

6. *¿Qui es aqueixa que puja del desert com una fumerola d'aromes de mirra, d'encens i de tota mena de perfums?*

Digitized by Google

Ella, sense respondre a l'agraciada escomesa, com oblidant-se de sí mateixa, els fa adonar de que arriba Salomó:

7. *Mireu el palanquí de Salomó: seixanta guerrers el volten, els més valents d'Israel.*

Segueix la descripció de la llitera, i a l'acabar-la, en el versicle 11, hi ha una alusió als desposoris reals o mistics de Salomó. Alguns expositors suposen que la Sulamitis n'es la reina de la festa; més, desposada o no, rumbeja més que les diademes i joies les gaies flors d'aqueixos paratges.

Veus-aquí algunes de les pinzellades ab que Salomó mateix fa l retrat de la Sulamitis en el capitol IV:

1. *Que n'ets d'hermosa, oh amiga meva! Tos ulls són de coloma; ton cabell desenrinxolat s'extén per tes espatlles com els escamots de cabres sospeses en les altures de Galaad.*

2. *Tes dents són blanques com les ovelles toses tot just sortides del rentador.*

3. *Tos llavis són una cinta de grana, i ton parlar es suau. Tos llavis vermellegen com dues meitats d'una magrana.*

6. *Fins que apunti l dia i les ombres fugin me n'aniré a la montanya de la mirra i al congost de l'encens.*

Digitized by Google

Totes aqueixes imatges, fresques i pagesivoles, semblen tretes d'aquí mateix; les magranes encara s'hi troben com allavors; els coloms selvatges o tudons van a blanques voladuries d'un bosc a l'altre; allí estan les cabres penjades entre les roques de la serra; aquí, més avall, el rentador de les ovelles. ¿Qui sab si algun d'aqueixos turonells era en aquell temps la montanya de la mirra i algun d'aqueixos escanyalls de serra era l collet de l'encens?

Havent gastat l'espòs, pera pintar les belleses de l'esposa, totes les flors i lo bo i millor del jardí, com pera abocar-li damunt, la compara per dues vegades al jardí mateix ab aquestes tant belles paraules, tant sovint i merescudament aplicades a la Verge Maria:

12. *Tu ets el jardí tancat, oh germana i esposa meva; tu ets el jardí tancat i la Font Segellada.*

13. *Tes tanyades són un verger de delicies, ab fruit dolç com de pomes i de magranes, plantes de xiprer i de nart.*

14. *El nart, el safrà, la canya dolça, el cinamom, ab tots els arbres del Liban, hi flairegen ab la mirra, l'aloès i els perfums més exquisits.*

16. *Plega tes ales, vent del nord; vine, vent de mig-dia: halena per mon hort i fluesquen totes ses aromes.*

Digitized by Google

En aqueix hort ont acaba tant poeticament el cant IV, comença més poetica i bella i divinament encara l següent. La Sulamitis sembla esser-ne la mestressa, més s'hi troba tota sola i plena d'anyorament; i convida a l'espòs ab aquestes sentides paraules. Diu la Sulamitis:

1. *Vinga mon estimat a mon hort i mengi l fruit de sos arbres.*

I tot seguit, en el mateix versicle, com denotant la pressa que té Nostre Senyor pera entrar i pendre possessió de l'ànima que l convida, ja li respon:

Ja he vingut a mon hort, oh germana meva i esposa meva; he segada la meva mirra ab mos perfums; he menjada ma mèl en sa bresca; he begut mon vi ab ma llet.

L'espòs, que estava allavors acompanyat de sos amics, a qui també convida de beure i de menjar, sembla fer un xic tard en els jardins aon se celebren les noces. La Sulamitis conta que mentrestant s'es adormida, bé que l'amor té son cor desvetllat. Tot seguit arriba l pastor. Al primer truc que dóna a la porta la pastora s desperta; més, com ell ha trigat, ella també triga a obrir la porta. Com pera venjar-se d'aqueix ressentiment, l'espòs sen va. Ella, desolada, el cerca i no l troba, el crida i no n té resposta. L'ensopeguen tot cercant els guardians

Digitized by Google

que volten el poble i li peguen, la fereixen i li prenen el mantell. Allavors s'endreça a ses companyes i els diu:

7. *Jo us ne conjuro, filles de Jerusalem: si trobeu el meu estimat, dieu-li que estic malalta d'amor.*

Ses amigues li responen:

8. *Què té ton estimat més que ls altres, perquè aixi ns obliguis a cercar-lo?*

10. *Mon estimat*—respon-los ella—*es candi i vermellós, triat entre mil.*

11. *Son cap es or del millor; sos cabells són com rebrots de palmera, negres com el corb.*

12. *Sos ulls són com els de les colomes que s veuen al peu del rierò de les aigues, que estan rentades ab llet i viuen vora la corrent abundosa.*

13. *Ses galtes són com plantius dels especiers; sos llavis, lliris que deixen regalar la mirra més pura.*

16. *Tal es mon estimat, oh filles de Jerusalem.*

17. *Cap aon se n'es anat, oh la més gentil de les dònes? — li diuen ses amigues. — Cap aon s'ha dirigit? i el cercarem ab tu.*

Diu en el capítol VI:

1. *Mon estimat se n'haurà baixat a son hort vers l'airola de les aromes, a pasturar son ramat i a florejar els lliris.*

Digitized by Google

I verament era a l'hort, com ho diu el mateix espòs en el vers

10. *Jo só baixat al meu hort pera veure ls fruits de la vall; pera veure si la vinya començava de florir, i si brotaven els magraners.*

Més amunt, en el capitol V, v. 1, deia l'esposa: *Vinga mon estimat a mon hort,* com oferint-li una cosa propria, de que ella creu que ha presa possessió en el capitol VI, v. 1, quan diu ella mateixa: *Mon estimat se n'haurà baixat a son hort...*

Més en el darrer versicle que copío ja no es una sospita de l'esposa, filla tal vegada del seu bon desig de veure-l, sinó una realitat, no expressada per ella, sinó per l'espòs mateix:

10. *Jo he baixat al meu hort de les nogueres pera veure ls fruits de la vall, pera veure si verolava la vinya i si ls magraners treien brotada.*

Salazar veu en aqueix hort el camp de l'Iglesia aon baixa l Senyor pera veure com el serveixen els justos. Els hi troba de quatre ordes, a semblança de les quatre menes de fruita de que fa esment. El primer es dels que guarden vida austera i penitenta, i els compara a les nous, que per defòra tenen la closca dura per la penitencia, encara que són dolces de dins. Per les pomes de les valls se comprenen les fruites tendres i delicades que abunden en les

Digitized by Google

comes fertils i representen l'orde dels humils i de bona conciencia, que l Senyor visita pera veure si l serveixen ab gaire plaer. Les vinyes floreixentes són els justos, que caminen a la perfecció. I les magranes són imatge dels que estan més encesos en la caritat, que l Senyor visita, baixant a veure quins actes d'amor i quins vius desitgs broten de llurs cors ardents.

Molts dels comentaristes marians veuen en aquest jardí una poetica imatge del purissim sí de Maria, i en la baixada de l'espòs un simil de l'encarnació de la segona persona de la Santissima Trinitat.

Altres troben en ell una bonica figura de l'ànima pura i enamorada de son Déu, que baixa a visitar-la i a fer-se-la seva per medi de l'adorable sagrament de l'Eucaristia. Per Nicolau de Lira, savi jueu que s convertí al cristianisme, l'espòs que entra en son jardí representa Jehovah prenent possessió de la Terra Santa, per on ragen i corren la llet i la mèl.

Caldria ara provar que ls Jardins de Salomó són el breç de la poesia mistica? Me sembla que ns ho podem ben estalviar, quan fins la mà divina que féu i arrodoní la terra, al crear aqueixa rienta i hermosa vall, li donà quelcom de la figura de breçol, puix es estreta, llarga i gairebé ovalada, sobre tot pel cap-d'amunt, que

Digitized by Google

podriem anomenar capsalera, d'aon li baixen les regors que li donen vida. Allí nasqué l'admirable llibre CANTIC DELS CANTICS, que les biblies siriaques anomenen himne dels himnes, i les biblies arabigues poema dels poemes; allí fou escrit el dolcissim poema de l'amor diví, com l'anomena Sant Dionís, d'aon deriven tots els poemes que al mateix amor se dictaren fins avui, com tota la verdor i ufana de l'*Hortus conclusus* ve de les sagrades linfes del *Fons signatus*. Els uns ne són abundosos raigs, els altres pobres rajolins, que en els dos mil anys que té de vida l'Iglesia, passant per sota terra i per sota la mar, vingueren a brotar en diferents indrets de son immens verger. Deixo de parlar aquí de les filles de mala llei que n'ha fet i en fa encara la poesia profana, indigna de beure en la divina font. I, cosa extranya, la millor poesia mistica que s'ha escrit es la que ha imitat més d'aprop, i no sé si diga més servilment, el CANTIC DELS CANTICS.

Si en alguna banda del món aqueixa ha rebrotat a travers del Mediterrà, es Espanya. Nostra doctora mistica, Santa Teresa de Jesús, en sos *Conceptos del Amor de Dios,* esbrina fonda i admirablement com ella sola ho sab fer el sentit mistic, que es el ver d'alguns versicles del CANTIC, i una de ses facils i inimitables poe-

Digitized by Google

sies es la glosa d'aquell mot del mateix: *Dilectus meus mihi.*

Ya toda me entregué y di,
y de tal suerte he trocado,
que mi Amado es para mí
y yo soy para mi Amado.

En el capitol I dels *Conceptos* diu, parlant del Cantic de Salomó, ab referencia a una ànima que tal vegada era la seva:

Y sé de alguna que estuvo hartos años con muchos temores, y no hubo cosa que la haya asegurado, sino que fué el Señor servido oyese algunas cosas de los Cánticos, y en ellas entendió ir bien guiada su alma. Porque, como he dicho, conoció que es posible pasar el alma enamorada por su esposo todos estos regalos y desmayos y muertes y aflicciones y deleites y gozos con Él, después que ha dejado todos los del mundo por su amor y está del todo puesta y dejada en sus manos.

L'imatge d'un jardí com aqueix acut diferentes vegades a sa imaginació, i en una de les més belles pagines de sa vida, escrita per ella mateixa, ens ho diu ab aqueixes paraules: *Me era gran deleite considerar ser mi alma un huerto y al Señor que se paseaba en él,* com en els primers dies de la creació s passejava pel paradís. *Domini Dei deambulantis in paradiso.*

Digitized by Google

Com tot-hom sab que ls fills se semblen a les mares, ningú s'extranya de que Sant Joan de la Creu, el Doctor Extatic, se retiri a la Doctora Mistica, de qui, més que deixeble, pot dir-se fill i primogenit en sa reforma del Carmel. Ella, que, com a Teresa de Jesús que s deia, sols vivia pera estimar-lo i pera conquistar-li i dur-li aimadors, li ensenyaria l camí d'aqueix sagrat verger, aont ell sembla talment haver-se quedat pera escriure gran part de les seves admirables poesies. Eco semblen del Cantic de Salomó aquells versos de la *Canción entre el Alma y el Esposo,* que la meitat dels espanyols sabem de memoria:

¿ A dónde te escondiste,
amado, y me dejaste con gemido?
Como el ciervo huiste.
Habiéndome herido,
salí tras ti volando, y eras ido.

Buscando mis amores,
iré por estos montes y riberas:
ni cogeré las flores
ni temeré las fieras,
y pasaré los fuertes y fronteras.

¡ Oh bosques y espesuras
plantadas por la mano del Amado!
¡ Oh prado de verduras
de flores esmaltado!
Decid si por vosotros ha pasado.

Digitized by Google

La primera estrofa d'aqueixos versos, que foren escrits en una estreta i fosca presó de Toledo, es un gemec d'una ànima que s troba en la més trista soletat espiritual. La segona i tercera semblen escrites ací, en aquests jardins, aon s'hagués transportada, anant, com l'esposa dels CANTICS, en seguici de l'espòs. Y aqueixos boscos, aqueix prat i aqueixes flors, a qui n demana noves, li responen així:

Mil gracias derramando
pasó por estos sotos con presura,
y, yéndolos mirando,
con sola su figura
vestidos los dejó de su hermosura.

Ella no s'aconsola prou ab aqueixa resposta de les criatures, que no saben dir-li lo que demana, ans la deixen morint, i, queixosa, se dirigeix a Ell mateix, dient-li:

Véante mis ojos,
pues eres lumbre de ellos,
y sólo para ti quiero tenellos,
Descubre tu presencia
y mdteme tu vista y hermosura;
mira que la dolencia
de amor que no se cura
sino con la presencia y la figura.

Per ultim, l'Espòs de les ànimes, aquell que

Digitized by Google

ha dit en l'Evangeli *cercau i trobareu,* se deixa trobar per sa amant esposa, i ella, ja aconsolada i contenta, li parla de les montanyes, de les valls solitaries i plenes de bosc, dels rius murmuriosos, del rondinar dels aires i del llit florit. Li retreu

La noche sosegada
en par de los levantes de la aurora,
la música callada,
la soledad sonora...

que regna encara aquí en aqueixa vall *remorosa,* aon fins ell voldria fer aturar els aires:

Detente, cierzo muerto;
ven, austro que recuerdas los amores,
aspira por mi huerto,
y corran los olores,
y pacerá mi Amado entre las flores.

Ell conjura als aucells, als lleons, a les montanyes, als aires i a les aigues que no despertin a sa enamorada, que s'adorm.

Entrado se ha la esposa
en el ameno huerto deseado,
y á su sabor reposa,
el cuello reclinado
sobre los dulces brazos del Amado.

Digitized by Google

Més avall canta l'esposa:

En la interior bodega
de mi amado bebí, y cuando salía
por toda aquella vega
ya d casa no sabía
y el ganado perdí que antes seguía.

Verament embriagat estava del vi dolcissim del celler de l'espòs quan exclama en els ultims versos del CANTIC:

Gocémonos, Amado,
y vámonos d ver en tu hermosura
el monte y el collado;
do mana el agua pura,
entremos más adentro en la espesura.

Y luego d las subidas
cavernas de las piedras nos iremos,
que están bien escondidas,
y allí nos entraremos,
y el mosto de granadas gustaremos.

Dixós i ben nat poeta qui sab i es digne de repetir en les noves llengües conceptes dictats al més savi dels homes per l'Esperit Sant, i més ditxosa l'ànima que pot servir d'heroina d'aqueixos idilis celestials i exclamar com la divina esposa:

Quedéme y olvidéme,
el rostro recliné sobre el Amado,

Digitized by Google

casó todo y dejéme,
dejando mi cuidado
entre tus azucenas olvidado.

Sant Joan de la Creu, inspirant-se en aquell versicle dels Salms: *Vigilavi et factus sum sicut passer solitarius in tecto,* escrigué un preciós llibret, que malaguanyadament s'ha perdut, titolat *Propiedades del pájaro solitario.* El desert de la Peñuela, aont el va dictar, li devia recordar aqueixos jardins salomonics, d'ont ell més que ningú sembla talment el passarell solitari. Per allí rodaria frisós cercant l'Estimat de la seva ànima, passejant d'ací i d'allà al seu seguici *sus dulces ojos, de mirar cansados,* i al trobar-lo no voldria baixar més a la terra ni parlar de les coses del món, sinó quedar-se en les altures i entre ls arbres, *vuelto el pico del afecto hacia donde viene el espíritu de amor.*

Després d'escoltar aqueixes divines estrofes de Sant Joan de la Creu, ¿parlarem d'algun altre poeta mistic, o sia d'algun altre visitador, o millor diriem, hoste de l'*Hortus Conclusus?*

Baix aqueix punt de vista, jo no conec altre mistic que se li puga comparar.

Els que hi han passat com a comentadors i interpretadors del profetic idili de Salomó, són innombrables; i els que han retret o fet alusió an alguna de ses inspiracions o versicles són tots

Digitized by Google

els que han escrit sobre l'amor de Déu, això es, tots els sants pares grecs i llatins i tots els escriptors de l'Iglesia. A tots i a cascun d'ells se podrien aplicar les paraules que n diu respecte a Sant Ambròs el gran comentarista Bossuet: *Nec defuit Ambrossius apis instar melitissima oratione passim hunc librum depasiens.*

Dos grans sants han treballat cascun a sa manera en aqueixa mina d'or: Sant Bernat, la gloria del segle XIIe, i Sant Tomas d'Aquino, la gloria del segle següent. Ni en l'un ni en l'altre l geni portentós havia ofegada ni feia minvar gens la flama de l'amor diví. El primer féu quaranta sermons sobre l CANTIC DELS CANTICS, i, sorprès per la mort, no pogué acabar aquest grandiós comentari teologic, i especialment mistic. L'Angelic Doctor, tornant del segon concili de Lió, pres per una sobtada malaltia, s'hagué d'aturar en l'abadia de Fossa nova de la Pulla. El pare abat i sos monjos se tingueren per tot ditxosos de tenir per hoste aquell talent extraordinari i el reberen no com a un home, sinó com a un enviat del cel. Més, desitjosos d'aprofitar-se d'aquell tresor que ls entrava sobtadament per les portes i d'illuminar-se ab aquell astre que s'anava a pondre, li demanaren que ls expliqués el sagrat poema de l'Amor Diví. I el més gran de tots els teolecs, que

Digitized by Google

alguns tenen per sec, no havent tastat ses obres més que fins a l'escorsa, gastà ls ultims dies de sa vida comentant el més poetic, el més suau i el més dolç de tots els llibres, podent exclamar ab l'apostol: *Nostra conversatio in cœlis est.*

Conta Sant Francisco de Sales que Sant Tomas, en sos darrers moments, plegà les mans, aixecà ls ulls al cel i, alçant sobtadament la veu, digué ab gran fermesa aquestes paraules del CANTIC, les darreres que havia exposades: «Veniu, oh estimat meu, sortim al camp» *(Veni dilecte mi, egrediamur in agrum),* cap. VII, v. 11.

Els dos savis i sants doctors deixaren llur obra respectiva sobre l CANTIC DELS CANTICS sense acabar, quan la mort els vingué a interrompre. «Es que hi ha ací baix — com diu l'ultim explicador del sagrat llibre, el gran escriptor monsenyor de la Bouillerie — melodies tant dolces, que un sent, tot escoltant-les, que no poden acabar-se sinó en el cel.»

JACINTO VERDAGUER

Digitized by Google

Digitized by Google

NOTA

Essent la traducció den Verdaguer basada en l'interpretació mistica i alegorica dels amors del CANTIC DELS CANTICS *tradicional en l'exegesi biblica del cristianisme, es gairebé inutil advertir que l traductor ha tingut compte d'evitar en la seva versió tot lo que ara podriem pendre per crueses de llenguatge i per manifestacions d'una desenfrenada llicencia de costums, i que no són més que l'expressió sincera, portada fins al grau més alt de l'ingenuitat, d'una passió avassalladora de l'ànima i dels sentits. Per això hem cregut convenient, pera la més completa illustració del lector, posar en nota la versió llatina, segons la Vulgata, de tots aquells passatges en els quals la traducció den Verdaguer es més aviat una interpretació mistica del text original.*

També ns hem cregut obligats a fer constar, en notes, totes les variants que en molts passatges ofereix el text de la traducció verdagueriana, entre les quals segurament no havia arribat el traductor a triar la definitiva. Davant d'aquesta incertitut del propri autor,

Digitized by Google

que clarament resulta de la redacció del seu manuscrit, la nostra escrupulositat i el nostre respecte envers l'obra que avui donem a la llum pública no ns permetien verificar pel nostre compte la tria i el rebuig entre les diverses variants. Així, doncs, la nostra iniciativa s'es reduida a escullir la que ns ha semblat més fidel, més justa i més bonica pera fer-la anar en el text, posant religiosament les altres en una nota, com havem dit abans.

Digitized by Google

CANTIC DELS CANTICS

I

ESPOSA

1. De ton llavi ab la mistica besada
regalada,
besa-m, Espòs Diví,
puix són millors
els seus amors
que l vi [1].

2. Perfumat d'olors
del balsem més fi,
oli que s vessa es el teu nom suau,
perfum que atrau [2]
les ànimes novelles.

1) Traducció lliure. La versió llatina diu: «Quia meliora sunt ubera tuo vino». Aquesta estrofa comença en segona persona i acaba en tercera. El cambi sobtat de persones es un dels idiotismes de la llengua biblica.

2) Que enamora i atrau.

Digitized by Google

3. Atrau-me a mi
i correrem als regalats olors
de tes sentors.
En l'estrado seu
feu-me entrar un dia,
mon Reiet hermós,
fent-me sa regina [1].
Oh quin goig aquell!
Oh quina alegria!
Tos mistics amors [2]
ja són ma delicia!
Oh Espós celestial,
els bons com t'estimen! [3]

4. Moreneta n só,
filles de Siona,
moreneta n só,
morena i hermosa,
com les del desert
humils tenderoles,
com el pavelló
del rei Salomó.

5. No ho estranyeu pas
que morena sia,
puix els raigs del sol

1) Com una regina.

2) Tos castos amors. Traducció lliure. En llatí: «Laetabimur in te memores uberum tuorum super vinum».

3) *a*) Els rectes t'estimen.
b) Els rectes de cor t'estimen.

Digitized by Google

m'han descolorida.
Els fills de la meva mare
debateren contra mi.
Ai! men feren guardadora
de les vinyes d'Engaddí.
¿Com guardaré les dels altres,
si la meva no guardí?

6. Digues, oh Estimat
de l'ànima mia:
on pastures ton ramat?
¿En quin ombriu
arraceres al mig-dia
els nevats xaions?
Diga-m'ho, que no m calga les petjades
seguir de les ramades
de tos companyons [1].

1) El poeta-traductor, en aquest versicle, segurament no arribà a fixar la seva traducció en forma definitiva. Així s desprèn del manuscrit, en aquest punt molt confós i que ofereix dues versions, totes dues plenes de correccions i tatxadures. La primera, esborrada ab llapiç (en el manuscrit hi ha correccions ab llapiç i ab tinta, lo que sembla indicar que fou objecte de dues revisions diferentes), es notable, i, en el nostre concepte, superior a la versió que transcrivim en el text, que, adhuc no essent esborrada, es incompleta en el manuscrit:

Dieu-me, si us plau,
amor de l'ànima mia,
aon pasturau,
aon vos guardau
de la calor del mig-dia
ab vostres nevats xaions,
perquè no m'esgarrii, les pet-
[jades
seguint de les ramades
de vostres companyons.

Digitized by Google

ESPÒS

7. Si tu téns por d'esgarriar-te [1],
oh tu la més gentil de les donzelles,
surt i el rastre segueix de les ovelles,
i els cabridets pastura saltadors
vora la tenda dels pastors.

8. A què t compararé jo,
oh amiga mia?
A l'intrepid corcer de més valia
que al carro està junyit de Faraó.

9. En mi has posat ton amor
com la tortoreta;
ta galta, perçó,
ne té la bellesa;
ton coll, perçó, està enjoiat
ab un collaret de perles.

10. D'un collar millor
vull fer-te present
de cadenes d'or
ab esmalts d'argent.

ESPOSA

11. Estant el rei en son reclinatori,
mon nard ha fet olor.

1) De perdre-t.

Digitized by Google

12. Mon Estimat m'es un ramell de mirra
que duc sobre mon cor.

13. Raim de Xipre es mon Amat per mi
cullidet en les vinyes d'Engaddí.

ESPÒS

14. Amiga meva,
que n'ets d'hermosa! [1]
Tos ullets dolços
són de coloma.

ESPOSA

15. Tu sí que n'ets, oh mon Amat,
d'hermós i agraciat! [2]

ESPÒS I ESPOSA

El nostre llit
es tot florit.

16. Són de cedre incorruptible

1) Que hermosa n'ets,
amiga meva! Esposa,
que n'ets d'hermosa!

2) *a*) Que hermós ets tu, oh Amat!
Que hermós i agraciat!
b) Que hermós ets tu, que hermós i agraciat,
lo meu Amat!

Digitized by Google

les bigues de nostra casa,
de xiprer immarcessible
lo traspol de nostra cambra.

II

ESPÒS

1. Jo só del camp la rosa que poncella,
lo lliri de les valls que s'esbadella.

2. Com un lliri entre espines,
aixís es ma estimada entre les nines.

ESPOSA

3. Com pomera entre ls arbres de la selva,
tal es mon Estimat entre ls minyons:
jo sec a la seva ombra desitjada,
i ai! el seu fruit al paladar m'es dolç.

4. En el celler del vi
del seu cor diví [1]
lo Rei m'ha introduida;
en mi ha ordenat
una caritat
que era sense mida.

1) Traducció que es més aviat interpretació espiritual. L'original diu no més: «Introduxit me in cellam vinariam».

Digitized by Google

5. Mes bones amigues,
feu-me ploure flors,
sosteniu-me ab pomes,
que m moro d'amor.

6. Més que les flors i els fruits a mi m sostinguen
els braços de mon espòs [1],
sa esquerra sota ma testa,
sa dreta sobre mon cor.

ESPÒS

7. Jo us ne conjuro, oh filles de Solima,
per les daines i cervoles del bosc;
no desvetllau a la que l cor estima:
deixau-la somniar mentre ella vulga,
sense trencar-li l sòn.

ESPOSA

8. Sento la veu
de l'amor meu.
Heus-el com ve trescant per les montanyes,
trescant desde ls collets a les campanyes [2].

9. Al nadó de la cerva, a la gazela,
lo meu Aimat se sembla.

1) Les mans de Nostre Senyor.
2) Baixant per los portells a les campanyes.

Digitized by Google

Mirau's-el com s'amaga [1]
darrera la paret!
Per la finestra espia,
i per la gelosia
com fa l'ullet!

10. Veus-aquí l meu Estimat
que alegre m crida:
— Cuita, aixeca-t tot seguit,
la meva amiga [2],
colom del meu colomar,
ma hermosa, i vine.

11. Fugida es l'hivernada,
la pluja del Janer es ben passada.

12. Compareixen ja les flors
en la terra nostra,
el fruiter veu arribat
el temps de la poda,
i en nostres camps s'ha sentit
la veu de la tórtora.

13. La figuera ja trau ses figues flors;
la vinya que floreix escampa olors [3].

1) *a*) Mirau's-el amagat
darrera la muralla del tancat.
b) Veus-el allí com s'es mig amagat.

2) Amiga mia.

3) Aquí manca la traducció de les darreres paraules del versicle: «Surge, amica mea, speciosa mea, et veni». En el ma-

Digitized by Google

14. Coloma meva, tu que fas niu
d'aqueixes roques en les clivelles,
deixa-mel veure ton front joliu,
soni ton cantic en mes orelles;
puix si es ta veu dolça,
ta cara es hermosa.

ESPÒS

15. Les petites guineus
malmeten nostra vinya.
Caceu-les, amics meus,
puix, ai! està florida.

ESPOSA

16. Mon Estimat es per mi,
jo só per mon estimat,
qui entre lliris son ramat
pastura cada matí.

17. Fins que espiri lo jorn i caiga l'ombra,
oh torna, mon amor, torna lleuger,
més que l'isart i lo petit del cervol
que s crien en les serres de Bether [1].

nuscrit, segurament per una distracció del traductor, els versicles 13 i 14 en formen un de sol, passant del 13 al 15.

1) Que s cria en les montanyes de Bether.

Digitized by Google

III

ESPOSA

1. De mes penes en el llit,
cada nit,
cerquí l'Amor de ma vida;
lo cerquí
i ai! no l trobí.

2. Jo men llevo desseguida;
per les places i carrers
el cercaré ab peus lleugers,
rodaré tota la vila.
Ai de mi
que no l trobí
a aquell que l meu cor estima!

3. Els custodis m'han trobat
que roden per la ciutat.
Heu vist l'Amor de ma vida?

4. Un xic més enllà l trobí
l'Aimador diví
que l meu cor estima:
prenguí-l i no l deixaré
fins que mel tindré
dintre ma maisó,
en el mateix recambró
de la mare mia.

Digitized by Google

ESPÒS

5. Jo us ne conjuro, oh filles de Solima,
per los isarts i cervoles del bosc,
a la que l cor estima
deixeu-la somniar mentre ella vulla,
sense trencar-li l sòn.

AMIGUES DE L'ESPOSA

6. ¿Pel desert qui es aqueixa que sen puja
com plomall de fum
d'encens olorosissim i de mirra
i de tota manera de perfum?

7. Mireu el palanquí de Salomó [1]
ab les ales cobert del cobricel:
seixanta forts [2] l'enrotllen,
els més valents dels heroes d'Israel [3].

8. Tots van armats de glavis
i són savis
en tota llei de combat.
Duu cada un l'espasa al seu costat,
que en sa mà trau espurnes
en les fredats nocturnes.

1) Veus-aci la llitera.
2) Tots de braó.
3) Que té Israel.

Digitized by Google

9. Salomó s féu una llitera hermosa
de la fusta del Libanus flairosa.

10. Són d'argent sos balustres i d'ebori,
sos canalons de purpura,
el seu reclinatori es una crosta d'or:
incrustà al mig la joia de l'amor
per la que més estima
de totes les donzelles de Solima.

11. Sortiu,
oh filles de Siona,
i a contemplar veniu
vostre gran rei cenyit ab la corona
ab que, en son desposori,
el coronà sa dolça mare un dia,
que fou per ses entranyes d'alegria.

IV

ESPÒS

1. Amiga meva,
que n'ets d'hermosa!
Tos ulls purissims
són de coloma.
Amiga meva,
que n'ets d'hermosa!
Semblen tos rinxos
lluent ramat

Digitized by Google

que ses pastures
té en les altures
del Galaad.

2. Tes dents són blanques
com les ovelles
tot just sortides
del rentador:
són pariones,
i entremig d'elles
no hi ha un sol bello
sense blancor.

3. Dues cintes de púrpura tenyides
tos llavis són, i es dolç el teu parlar.
Són tes galtes florides
una magrana dolça
que en dos bocins s'acaba d'esberlar.

4. Ton coll es com la torra de David,
de marlets coronada amb un antpit:
ne pengen mil escuts
dels homes més forçuts.

5. Semblen tos pits
dos blancs cabrits
d'una gentil gazela
que peixen entre l lliri i l'asfodela.

6. Fins que fugin les ombres de la nit
i s'esbadelli l dia,

Digitized by Google

aniré a la collada de l'encens,
pujaré a la montanya de la mirra.

7. No hi ha pas macula en tu:
ets tota hermosa, oh amiga!

8. Vine del Libanus, esposa;
vine del Libanus ja;
vine: seras coronada
lluny dels boscos d'Emanà,
del Sanir voltat de cingles,
de l'Hermon acongestat,
am llurs ferestegues coves
de lleons i lleoparts.

9. Tu m'has ferit el cor, esposa aimada,
tu m'has ferit el cor
de tos ullets ab sols una mirada,
de ta gran cabellera ab un fil d'or.

10. Que hermosos són tos amors [1],
oh germana meva esposa!
Més hermosos són que l vi
que brumereja en la copa;
la sentor de tos perfums
val més que tots els aromes.

11. Els teus llavis són

1) En la versió llatina: «Quam pulchræ sunt mammæ tuæ, soror mea sponsa; pulchriora sunt ubera tua vino».

Digitized by Google

meliflua bresca;
la mèl i la llet
brollen de ta llengua;
l'odor de tos vestiments
es com l'odor de l'encens.

12. Jardí tancat
ets tu, ma esposa aimada;
jardí tancat,
fontana segellada.

13. Tos plantius són vivers
de magraners,
de pomeredes,
nards i xiprers.

14. El nard i el safrà que creix entre la molça,
el cinamom boscà i la canya dolça,
tots els arbres del Libanus florits
allí flairegen;
l'aloes i la mirra allí barregen
llurs perfums exquisits.

15. Ets tu la fontanella d'aigues vives
que per l'hort [1] com del Libanus derives.

16. Plega tes fredes ales, vent del nord;
vine, aire del mig-dia;
l'aroma del meu hort
fluesca per l'hermosa rodalia.

1) Al jardí.

Digitized by Google

V

ESPOSA

1. Vinga mon Estimat a son verger
i saboregi l fruit de ses pomeres.

ESPÒS

Jo hi só vingut a mon jardí, oh germana
i esposa del meu cor;
la mirra hi he cullit ab mes aromes;
jo he menjada la mèl dintre sa bresca,
i ab mon vi jo he ma llet assaborida.
Amics, mengeu, beveu i embriagueu-vos.

ESPOSA

2. Jo dormo i mon cor vetlla;
sento la veu de mon Gojat que m crida:
— Obre-m, germana mia,
ma germana, ma amiga, ma coloma
immaculada i pura.
Obre-m, puix tinc el cap moll [2] de rosada,
i de les gotes de la nit mos rinxos.

3. — Oh Espòs, — jo responguí-li,
me llevi ja la tunica,

2) Ple.

Digitized by Google

i de nou tindria ara de vestir-me-la?
Rentí mos peus. Com tornaré a empolsar-mels?

4. Ell, per obrir la balda,
la mà extengué en l'escletxa de la porta,
i mon cor de tendresa s commovia[1].

5. Per obrir a l'Aimat jo m'aixecava,
mes mans vessen de mirra,
i degoten mos dits mirra més pura.

6. La tancadura de la porta li obro;
més ja l'Aimat no hi era:
de transit en la terra, ja era fòra,
qui sab aon... Més, ai! per poc, darrera
sa dolça veu se m'envolà la vida!
El cerco, i ai! no l trobo,
el crido i no m contesta.

7. Trobaren-me ls custodis
que volten la ciutat, i ai! me feriren
a cops, i els centinelles
del mur séns mantellina me deixaren.

8. Oh filles de Solima, jo us conjuro
que, si trobau a l'Estimat de l'ànima,
li dieu que d'amor jo malaltejo.

1) Versió llatina: «Et venter meus intremuit ad tactum ejus».

Digitized by Google

FILLES DE JERUSALEM

9. ¿Qui es aqueix que estimes,
oh tu la més hermosa entre les dònes?
¿Què té ton Aimador de més que ls altres
perquè aixís a cercar-lo nos conjures?

ESPOSA

10. El meu Amat es ros, candi i gentil [1],
triat entre dèu mil.

11. Son cap es or purissim,
els rinxos de son front tanys de palmera [2],
com les ales del corb fins i negrosos.

12. Sos ulls són com els ulls de les colomes
que juguen en la riba,
les que ab llet són rentades i reposen
al rabeig de les aigues.

13. Ses galtes són com eres
de plantes aromatiques, herbari
d'algun especier; sos vermellosos
llavis són lliris perlejats [3] de mirra.

1) *a*) Mon Amat es vermell, candi i gentil.
b) Mon estimat es ros, candi i gentil.
2) Dels rebrots de palmera
sa cabellera
té la finor
i la rossor.
3) Degotants.

Digitized by Google

14. Ses mans són rotllos d'or plens de jacintes;
son pit es un ebori [1]
esmaltat de safirs i pedreria.

15. Sos peus són dues bases d'or finissim
de columnes de marbre [2];
airós es com el cedre,
la seva gentilesa es la del Libanus [3].

16. Sa veu es dolça, dolça,
i es tot ell amorós i desitjable.
Oh filles de Solima,
tal es aquell a qui l meu cor estima!

FILLES DE JERUSALEM

17. Aont es el teu Amat,
oh hermosa entre les hermoses?
Doncs, aon se n'es anat,
que ab tu l cercariem totes?

VI

ESPOSA

1. El meu estimat
se n'haurà baixat

1) Versió llatina: «Venter ejus eburneus».
2) Versió llatina: «Crura illius columnæ marmoreæ».
3) Son simil entre ls arbres es el cedre,
entre les grans montanyes la del Libanus.

Digitized by Google

al jardí de les aromes,
a pasturar son ramat
i a cullir lliris i roses.

2. Mon estimat es per mi,
jo só per mon Estimat,
qui entre lliris son ramat
pastura cada matí [1].

ESPÒS

3. Amiga meva, ets hermosa
i com Jerusalem bella i gallarda;
terrible i majestuosa
com un estol en orde de batalla.

4. Distreu de mi ton ull encès,
que m'ha corprès.
Ta gran cabellera extesa
a rinxos per ta espatlla està sospesa
com de cabres un ramat
en l'altura de Galaad.

5. Tes dents són blanques
com les ovelles
tot just sortides
del rentador.

1) Mon estimat està ab mi,
jo estic ab mon Estimat,
qui entre lliris al matí
pastura lo seu ramat.

Digitized by Google

Són pariones,
i en totes elles
no hi ha un sol bello
sense blancor.

6. Del vel darrera
semblen tes galtes
florida escorsa
de la magrana.

7. Seixanta són les regines,
vuitanta són les esposes,
més les fadrines
són un séns fi,
més que les roses
en el jardí.

8. Una es ma coloma,
una es ma perfeta,
la qui robà l cor [1]
a la mare seva.
Les verges qui la vegeren
la tingueren
per ditxosa,
les regines li digueren
tota hermosa.

1) Qui ha robat el cor.

Digitized by Google

FILLES DE JERUSALEM

9. ¿Aqueixa qui es
que retxosa puja,
com puja pel cel
l'aurora que apunta,
brillant com el sol,
bella com la lluna,
terrible com brau
exèrcit en lluita?

ESPÒS

10. A l'hort de les nogueres jo baixí
per veure l fruit del jardí,
per veure si les vinyes se vesteixen
de pampols verds i els magraners floreixen.

ESPOSA

11. De cop esmaperduda
sento rodar-me l cap
quan sobre mi
el bruit oí
de les carroces d'Aminadab[1].

1) ESPOSA

Jo no sé com
poruga m posí a córrer
d'Aminadab
al veure les carroces.

Digitized by Google

AMIGUES DE L'ESPOSA

12. Oh Sulamitis,
torna ja, torna[1];
deixa-ns-la veure
ta cara hermosa.

VII

ESPOSA

1. ¿Per qué la contemplau la Sulamitis
com si veiessiu un angel?

AMIGUES DE L'ESPOSA[2]

Que hermosos són tos passos[3]
en tes riques xinel·les,
filla gentil del princep!
Són tos genolls com blegadiços golfos
obrats per mà de mestre.

2. Ton cos gentil es un piló de xeixa
voltada de blancs lliris[4].

1) Gira-t i torna.

2) Segons altres interpretadors es l'Espòs qui diu tot lo que segueix, fins que parla l'Esposa.

3) Xamosos són tos passos.

4) Versió llatina: «Umbilicus tuus crater tornatilis, numquam indigens proculis. Venter tuus sicut cervus tritici, vallatus liliis».

Digitized by Google

3. Dos cabridets bessons que joguinegen
són tos pits blanquinosos.

4. Ton coll es blanc com torreó d'ebori,
tos ulls són clars com les piscines d'Hesebon,
ton nas es com del Libanus la torre
que mira vers Damasco.

5. Com el Carmel altivol
ta testa es elevada i majestuosa.
Els cabells que li fan de diadema
llueixen com la púrpura;
el rei mateix s'encadenà ab sos rinxos.

6. Que bella n'ets i hermosa!
Oh quant agraciada en tes delicies!

7. La teva gallardia es de palmera
de sos raims de datils enjoiada[1].

UNA DE SES AMIGUES

8. Jo vull pujar-hi a la palmera hermosa;
jo culliré sa fruita;
sos pits seran per mi raims de datils,
i el perfum de sos llavis com de pomes.

9. Com un vi generós es ta paraula.

1) Versió llatina: «Statura tua assimilata est palmæ, et ubera tua botris».

Digitized by Google

ESPOSA

Degut al meu carissim, perquè l begui
i el saboregin a plaer sos llavis [1].

10. Jo só de mon espòs, i sa mirada,
com un imant, vers mi sempre es girada [2].

11. Vine, amat meu, sortim a la campanya;
sojornarem en les masies rustiques [3].

12. Matinarem per corre à nostres vinyes [4],
veurem si ls ceps floreixen
o si de raims d'or ja s'enrosseixen.
Veurem si ls magraners ja treuen flor:
allí, com la magrana,
jo t'obriré l meu cor [5].

13. Ja donen les mandragores olor.
Tenim tota llei
de fruita a la porta:
ne tenim d'antany,
d'antiga i de nova;
per vós, oh Amor meu,
jo la guardo tota.

1) Versió llatina: «Guttur tuum sicut vinum optimum, dignum dilecto meo ad potandum, labiis et dentibus illius ab ruminandum».

2) Se gira sempre.

3) Sojornem en les rustiques masies.

4) Matinem per sortir a nostres vinyes.

5) Versió llatina: «Ibi dabo tibi ubera mea».

Digitized by Google

VIII

ESPOSA

1. Oh! Si fossis tu ara — mon germanet
qui del pit de ma mare — xuclés la llet,
si a fòra jo t trobava — te besaria,
i ¿qui podria
fer-men retret?

2. Com te pendré
i a casa de la mare
te portaré:
allí m'ensenyaras
tes boniqueses
i bufoneses;
allí beuras,
ab el most aromatic
que t donaré,
el suc de les magranes
que expremeré.

3. Sota mon cap sa esquerra
serà mon dolç coixí,
més ai! sa dreta
sobre l meu pit.

ESPÒS

4. Jo us ho demano, oh filles de Sion:

Digitized by Google

a ma esposa volguda
no li trenqueu el sòn
mentre ella vulla.

AMIGUES DE L'ESPOSA

5. ¿Qui es aqueixa que del desert puja
com boira d'olor
al braç recolzada
del seu aimador?

ESPÒS

Dessota la pomera t desperti
aon perdé ta mare l'ignocencia,
aont aquella que t donà lo jorn
vegé esflorada sa gentil poncella.

6. Com un segell me posaras
damunt ton cor,
com un anell[1] me posaras,
damunt ton braç.
Puix com la mort
l'amor es fort;
es un infern la gelosia:
sa brasa es foc i flama que incendia.

7. L'amor divi no l poden apagar
ni ls rius ni les onades de la mar.

1) Segell

Digitized by Google

Si un hom per l'amor
dóna tot son or,
es com si no n des
res.

ESPOSA

8. Oh! Estimadissim, encara
una altra cosa t vull dir[1]:
ma germana es petitona,
no li puntegen els pits.
Què farem quan se li parli
de l'Espòs diví?

ESPÒS

9. Si ella es com un mur, un palau de plata
damunt hi farem;
si es com una porta, ab taulons de cedre
la reforçarem.

ESPOSA

10. Eix mur só jo: — torreja lo meu pit
des que passada — la trista ausencia,
lo sol m'anima — de ta presencia
i en pau se troba — mon esperit.

11. Lo pacific rei

1) Estimat meu, una cosa
jo encara us voldria dir.

Digitized by Google

tenia una vinya
en Baal-hamon,
aprop de Solima.
La lliurà a uns vinyòvols [1]
que li guardarien;
cada vinyater lin paga anyalment
mil sicles d'argent.

12. Ma vinya ara es davant meu:
me la guardo jo mateixa;
la vinyòvola sent jo,
teves són les mil monedes [2],
les mil monedes per tu,
pels veremadors doscentes.

ESPÒS

13. Tu, que en els horts fas estada [3],
esposa, la meva esposa,
ara escolten els amics:
deixa-ls oir ta veu dolça.

ESPOSA

14. Jo cantaré, si vols,
més ja ho faré a la gloria;

1) La da a uns vinyaters
2) Les mil monedes d'argent
ara, oh pacific, són teves.
3) *a*) Tu que habites en els horts.
b) Tu que vius en el verger.

Digitized by Google

ensenya-m el camí;
pels puigs de les aromes,
corre com un isart,
com una cerva vola.

Digitized by Google

TAULA

	Pags.
Algunes notes sobre l misticisme den Verdaguer	5
Els Jardins de Salomó	25
Nota	55
Cantic dels Cantics	57

Digitized by Google

OBRES DE L'AUTOR

	Ptas.
Jesús de Nazareth	**1**
Flors del Calvari.	**3**
La Mellor Corona	**3**
En paper de fil	**6**
Corpus Christi.	**1'50**
En paper de fil	**3**
Eucaristiques	**5**
En paper de fil	**10**
Rondalles	**3**
En paper de fil	**6**
Discursos	**2**
En paper de fil	**4**
Al Cel	**2**
Viatges.	**0'56**
Excursions.	**0'50**
Flors de Maria	**0'50**
Dietari d'un pelegrí a Terra Santa .	**0'50**
Folk-lore	**1**
En paper de fil	**2**

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

YB 48713

636429

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

Digitized by Google